

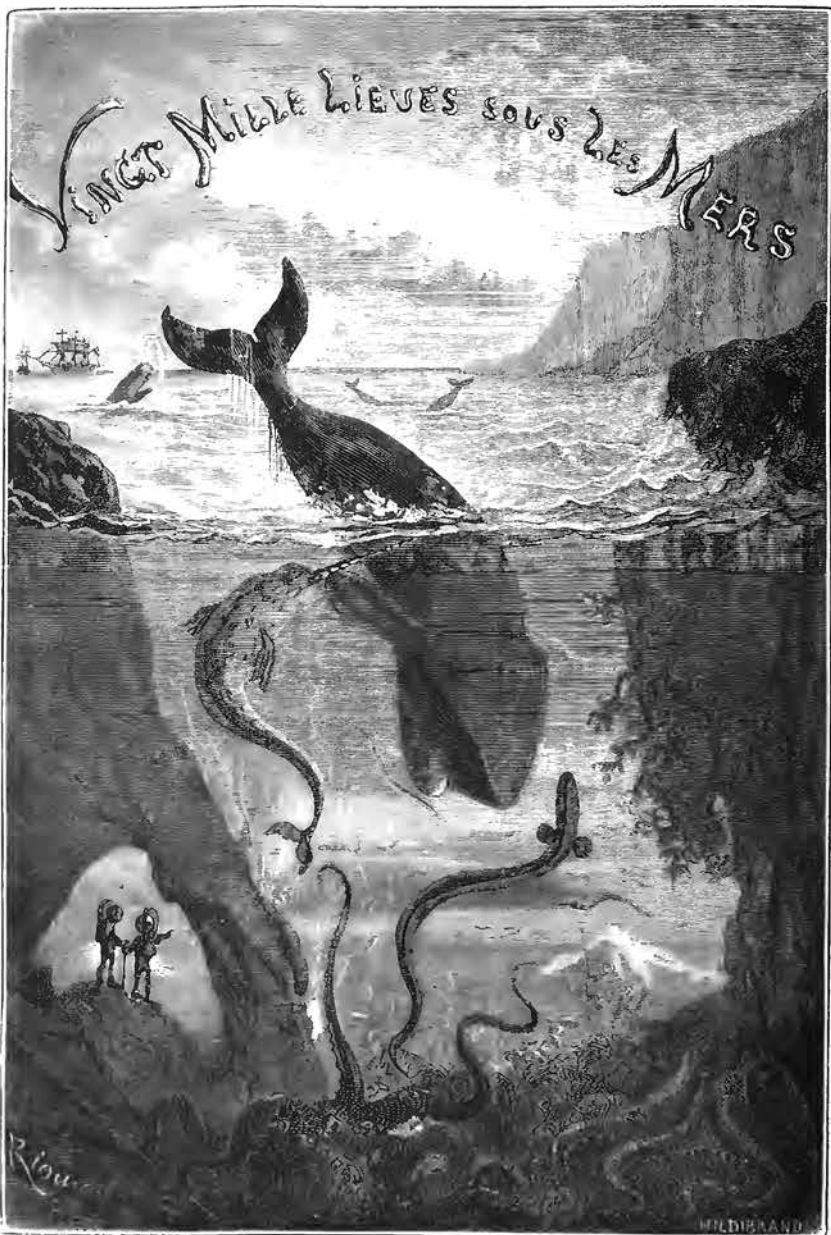
GERIAUSIAI
GERIAUSIU
LITERATŪRAI

JULES VERNE

20 000
MYLIU

PO VANDENIU

OSKARAS

KELIONĖ APLINK PASAULĮ
JŪROS GELMĖMIS

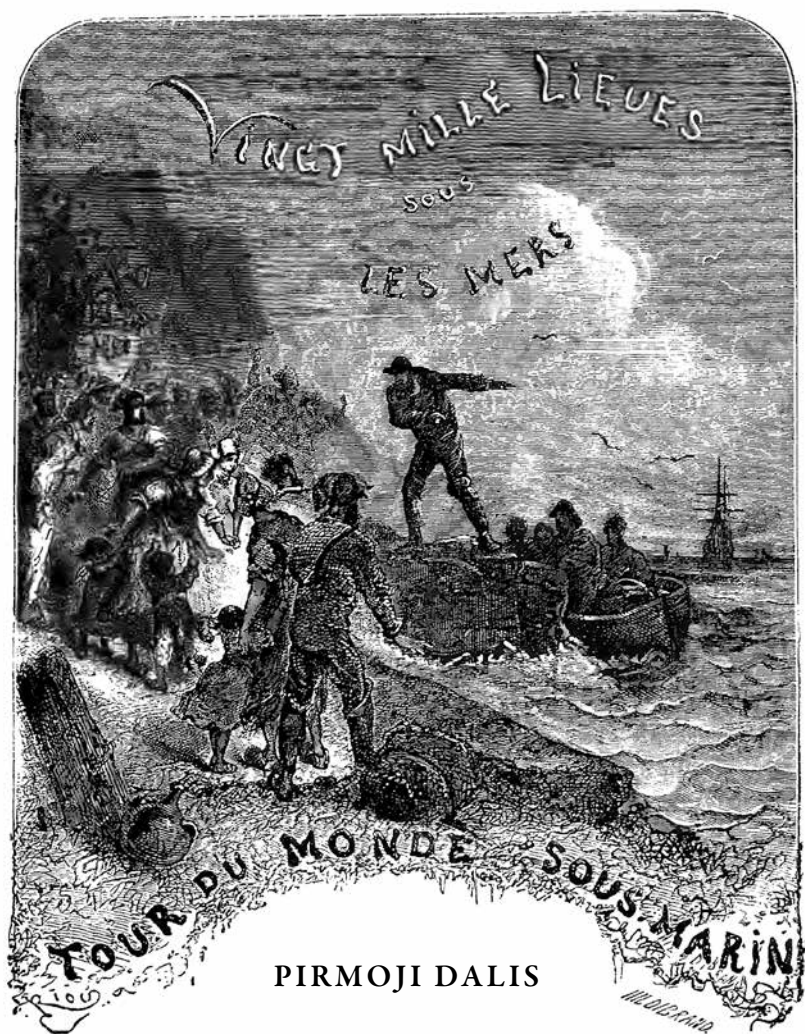
Romanas

Į lietuvių kalbą vertė
JURGIS TALMANTAS

Knygoje panaudotos XIX a. leidimo Alphonse de Neuville (1835–1885 m.)
ir Édouard Riou (1833–1900 m.) iliustracijos (pagal Henri Theophile
Hildibrand (1824–1897 m.) sukurtas graviūras).

PIRMOJI DALIS

PIRMAS SKYRIUS

Plaukiojantis rifas

1866-ieji daug kam įsimintini dėl nuostabaus įvykio. Paskalos, kilusios dėl šio neaiškaus reiškinio, kėlė baimę jūreiviams, ką jau

kalbėti apie tai, kad jaudino žemynų ir ypač pajūrio miestų gyventojus. Dėl to nepaaiškinamo įvykio buvo smarkiai susirūpinę pirkliai, laivų savininkai ir kapitonai, škiperiai, kaip Europoje, taip ir Amerikoje, visų šalių karo laivynų jūrininkai, net įvairių Senojo ir Naujojo pasaulio valstybių vyriausybės.

Mat jau kuris laikas daugelis laivų jūroje sutikdavo neaiškų ilgą ir švytintį verpstės pavidalo daiktą, dydžiu bei greičiu toli pranokstantį banginį.

Įrašai, įrašyti įvairių laivų žurnaluose ir bylojantys apie paslaptingos būtybės arba daikto išvaizdą, negirdėtą jo greitį, jėgą, elgesio ypatybes, stebėtinais sutapdavo. Jei ten būtų buvęs banginis, pagal aprašus jis savo dydžiu būtų pranokęs visus iki tol mokslui žinomus to būrio atstovus. Nei Kiuvjė, nei Lasepedas, nei Diumerilis, nei Kattrfažas nebūtų patikėję tokio fenomeno buvimu, jo nepamatę savo akimis, tiksliau būtų sakyti, mokslininkų akimis.

Nekreipiant dėmesio į atsargius spėjimus, kad ši nelemta būtybė buvusi ne daugiau kaip dviejų šimtų pėdų ilgio, atmetus aiškius perdėjimus, kad ji buvo vaizduojama lyg koks milžinas, – mylios pločio ir trijų mylių ilgio! – laikantis aukso vidurio, vis dėlto reikėjo pripažinti, kad tas baisusis žvėris, jei tik jis egzistuoja, savo dydžiu gerokai pranoksta visus šiuolaikinių zoologų žinomus gyvūnus.

Turint galvoje, kad žmogus turi polinkį tikėti įvairiais stebuklingais dalykais, lengva suprasti, kaip šis nepaprastas reiškinys audrino protus. Kai kas mėgino visą šią istoriją laikyti tik tuščiais gandais, bet veltui! Gyvūnas vis dėlto buvo – tas faktas nekėlė nė menkiausios abejonės.

1866 metų liepos 20 dieną garlaivių bendrovės „Kalkuta end Bernach“ laivas „Gubernatorius Higinsonas“ už penkių mylių nuo

rytinių Australijos krantų sutiko didžiulę plaukiojančią masę. Kapitonas Bekeris iš pradžių pamanė, kad atrado žemėlapyje nepažymėtą rifą, net bandė nustatyti jo koordinatas, bet staiga iš šios tamsios masės gelmių ištryško dvi vandens srovės ir švilpdamos iškilo į orą maždaug per pusantro šimto pėdų. Kas tai galėtų būti? Povandeninis rifas su išsiveržusiais geizeriais? O gal tiesiog jūros žinduolis, kuris kartu su oru iš šnervių išpurškė vandens fontanus?

Tų pačių metų liepos 23-iąją toks pat reiškinys buvo pastebėtas Ramiajame vandenyne iš Vakarų Indijos Ramiojo vandenyno garlaivių bendrovei priklausančio garlaivio „Kristobalas Kolonas“. Kaži ar tikėtina, kad koks nors į banginį panašus gyvūnas plaukietų tokiu antgamtiniu greičiu? Per tris dienas du garlaiviai – „Gubernatorius Higinsonas“ ir „Kristobalas Kolonas“ – jį sutiko dviejuose Žemės rutulio taškuose, vienas nuo kito nutolusiuose daugiau kaip per septynis šimtus mylių*.

Po penkiolikos dienų, du tūkstančiai mylių nuo anksčiau minėtos vietos, Nacionalinei garlaivių bendrovei priklausantis garlaivis „Helvecija“ ir „Rojal Meil“ bendrovei priklausantis „Šanonas“, plaukdami kontrahalsu ir susitikę Atlanto vandenyne tarp Amerikos ir Europos, matė jūros pabaisą 42°15' šiaurės platumos ir 60°35' ilgumos, į vakarus nuo Grinvičo meridiano. Kartu stebėdami nustatė, kad žinduolis yra mažų mažiausiai trijų šimtų penkiasdešimties anglišių pėdų** ilgio.

Šiuos skaičius jie parėmė tuo, kad „Helvecija“ ir „Šanonas“ buvo mažesni už gyvūną, nors nuo forštevenio iki achterštevenio abu

* Mylia – senovinis prancūzų kelio mato vienetas jūros lję, prilygstanti 5556 m. (*Vert. past.*)

** Angliška pėda – 30,4 cm. (*Vert. past.*)

turėjo po šimtą metrų. Net stambiausi banginiai, besiveisiantys Aleutų salų rajone, neviršijo penkiasdešimt šešių metrų ilgio, jei išvis tiek pasiekdavo!

Ši žinia sklido viena po kitos. Nauji pranešimai iš transatlantinio garlaivio „Pereras“, pabaisos susidūrimas su „Etnos“ laivu, prancūzų fregatos „Normandij“ karininkų surašytas aktas ir išsami komodoro Fico Džeimso ataskaita iš laivo „Lordas Klaidas“ – visa tai rimtai įkaitino viešąją nuomonę. Lengvabūdžių šalyse šis fenomenas kėlė juoką, tačiau kiti – Anglija, Amerika, Vokietija – juo labai susidomėjo.

Visose sostinėse jūros pabaisa tapo pagrindine tema: apie ją dainuotos dainelės kavinėse, iš jos tyčiotasi laikraščiuose, ji rodyta teatrų scenose. Spaudos antims atsirado geriausia proga dėti įvairiaspalvius kiaušinius. Žurnalai į dienos šviesą ėmė traukti milžiniškas būtybes: baltąjį banginį, baisųjį arktinių kraštų „Mobį Diką“, net siaubingus aštuonkojus, kurie savo čiuptuvais neva gali apraizgyti penkių šimtų tonų laivą ir nusitempti jį į vandenyno gelmes. Iš palėpių ištraukti senovės rankraščiai, Aristotelio ir Plinijaus veikalai – jie jūros pabaisas laikė galimu dalyku, taip pat norvegų vyskupo Pontopidano pasakojimai, Polio Hegedo pranešimai ir galiausiai raportai Haringtono, kurio autoritetu niekas neabejojo ir kuris tvirtino 1857 metais „Kastilano“ laive matęs baisų jūros žaltį, iki tol tesilankiusį vien palaimintojo „Konstitusjonelio“ vandenyse.

Mokslininkų draugijose ir moksliniuose žurnaluose patiklieji su nepatikliaisiais smarkiai ginčijosi. Baisusis gyvūnas buvo itin jaudinanti tema. Žurnalistai, mokslo atstovai, kovodami su savo priešininkais, pasitelkusiais sąmojį, toje atmintinoje epopėjoje išliejo

upes rašalo; kai kurie nuvarvino net po kelis lašus kraujo, nes dėl to jūros žalčio ginčai prieidavo net iki peštynių.

Ši kova, galiausiai pasiekusi sėkmę, truko šešis mėnesius. Į rimtus mokslinius Brazilijos geografijos instituto, Berlyno karališkosios mokslo akademijos, Britų asociacijos, Smito instituto Vašingtone straipsnius, žurnalų „Indian Archipelag“, abato Muanjo „Kosmos“, Petermano „Miteilungen“ diskusiją, taip pat mokslines pastabas rimtuose prancūzų ir užsienio laikraščiuose bulvarinė spauda atsakinėjo nesibaigiančiomis pašaipomis. Parodijuodami Linėjaus posakį, pateiktą vieno pabaisos priešininkų, aštrialiežuviai žurnalistai tvirtino, kad „gamta nekuria kvailių“, ir maldavo savo amžininkus neįžeidinėti gamtos, neprimesti jai nebūtų aštuonkojų, jūros gyvųjų, visokių „Mobių Dikų“ kūrimo, nes visa tai gimsta tik klieдинčių jūreivių vaizduotėje! Pagaliau populiarius satyrinis žurnalas, kurio pavadinimu prisidengė žinomas rašytojas, užpuolė jūros pabaisą lyg koks naujasis Ipolitas ir, visiems leipstant juokais, sudavė jai paskutinį smūgį humoristo plunksna. Sąmojis nugalėjo mokslą.

Pirmaisiais 1867 metų mėnesiais naujojo stebuklo klausimas jau atrodė palaidotas ir jam niekada nebus lemta prisikelti, bet tuomet publiką pasiekė nauji faktai. Buvo kalbama ne apie įdomios mokslinės problemos sprendimą, o apie tikrą ir rimtą pavojų. Klausimas nušvito nauja šviesa. Jūros pabaisa pavirto į salą, uolą, klaidžiojantį, nesugaunamą, paslaptinę rifą!

1867 metų kovo 5 dieną Monrealio laivybos bendrovės garlaivis „Moravija“ 27°30' platumoje ir 72°15' ilgumoje, plaukdamas visu greičiu, atsimušė į povandenines uolas, nepažymėtas jokiuose jūrlapiuose. Garlaivis, nešamas palankaus vėjo ir varomas keturių šimtų

arklio jėgų garo mašinos, plaukė trylikos mazgų greičiu. Smūgis buvo toks smarkus, kad būtų baigęsis pražūtingai dviem šimtams trisdešimt septyniems žmonėms, įskaitant įgulą ir keleivius. Jis būtų pražudęs ir patį laivą, kuris plukdė žmones iš Kanados, jei jo korpusas nebūtų buvęs toks tvirtas.

Susidūrimas įvyko apie penktą valandą ryto, švintant. Budintys karininkai puolė į laivagalį, akylos apžiūrėjo vandenyno paviršių, bet nieko įtartino nepastebėjo, tik didelę bangą, pakilusią vandenyno paviršiuje už trijų kabeltovų. Nustačiusi koordinates, „Moravija“ plaukė toliau be akivaizdžių avarijos žymių. Tačiau į ką garlaivis atsitrenkė? Į povandeninį rifą, o gal į sudužusio laivo griaučius? Niekas to nežinojo. Tik vėliau, doke apžiūrint povandeninę laivo dalį, pasirodė, kad apgadintas kilis.

Įvykis tikriausiai būtų buvęs tuoj pat užmirštas, kaip ir daugelis kitų, jei po trijų savačių nebūtų pasikartojęs tokiomis pat aplinkybėmis. Tačiau dėl to, kad nukentėjęs laivas plaukė su didelės valstybės vėliava ir priklausė įtakingai garlaivių bendrovei, nelaimingas įvykis įgijo platų atgarsį.

Turbūt visiems žinomas anglų laivų savininko Kunardo vardas. 1840 metais šis apsukrus vertėiva užtikrino nuolatinį pašto susisiekimą tarp Liverpulio ir Halifakso, turėdamas bendro keturių šimtų arklio jėgų galingumo ir tūkstančio šimto šešiasdešimt dviejų tonų talpos tris medinius ratinius garlaivius.

Po aštuonerių metų bendrovės laivynas padidėjo dar keturiais šešių šimtų penkiasdešimt arklio jėgų ir tūkstančio aštuonių šimtų dvidešimt tonų talpos garlaiviais. Po dvejų metų prisidėjo dar pora laivų, savo pirmtakus viršijančių jėga ir tonažu. 1853 metais

Kunardo garlaivių bendrovė atnaujino savo privilegiją vežioti skubų paštą ir pamažu savo laivyną gausino naujais laivais: „Arabija“, „Persija“, „Kinija“, „Škotija“, „Java“, „Rusija“. Visi šie laivai buvo labai greitai ir dydžiu nusileido tik „Greit Isternui“. 1867 metais garlaivių bendrovė turėjo dvylika garlaivių: aštuonis ratinius ir keturis sraiginius.

Leisdamasis į smulkmenas, noriu paaiškinti, kokią reikšmę jūrų laivininkystei turėjo ši bendrovė, dėl itin tikslaus darbo užsitarnavusi žinomumą pasaulyje. Nė viena transatlantinė laivininkystės įmonė nebuvo valdoma taip sumaniai; nė vienas verslas nesulaukė tokios sėkmės. Per dvidešimt šešerius metus Kunardo laivininkystės laivai du tūkstančius kartų perskrodė Atlanto vandenyną, jie nė karto neatšaukė nė vieno reiso, nė karto nepavėlavo pagal tvarkaraštį, nė karto nepametė nė vieno laiško, nepražudė nė vieno žmogaus, nė vieno laivo per visą savo veiklos istoriją! Iš oficialių pastarųjų metų dokumentų matyti, kad ir iki šiol, nors turi atlaikyti stiprią Prancūzijos konkurenciją, keleiviai pirmenybę teikia Kunardo garlaivių bendrovei. Dėl visų šių aplinkybių lengva suprasti, koks triukšmas kilo, kai vieną geriausių Kunardo bendrovės laivų ištiko avarija.

1867 metų balandžio 13-ąją „Škotija“ plaukė $15^{\circ}12'$ ilgumoje ir $45^{\circ}37'$ platumoje. Jūra buvo rami, pūtė silpnas vėjelis. Tūkstančio arklio jėgų garo mašina garlaivį varė trylikos ir keturiasdešimt trijų šimtųjų mazgo greičiu. Garlaivio ratai nuobodžiai daužė jūros bangas. Laivo grimzlė buvo šeši metrai septyniasdešimt centimetrų, jo talpa – šeši tūkstančiai šeši šimtai dvidešimt šešios tonos.

Popietę, ketvirtą valandą septyniolika minučių, kai keleiviai valgė bendroje kajutėje, laivas krūptelėjo nuo lengvo smūgio į užpakalinę dalį, truputį toliau nuo kairiojo rato.

Pagal smūgio pobūdį galima buvo spėti, kad suduota kažkokiu aštriu daiktu. Dunkstelėjimas buvo labai silpnas ir niekas laive nebūtų į jį atkreipę dėmesio, jei ne kūrikai. Jie, išbėgę į denį, šaukė:

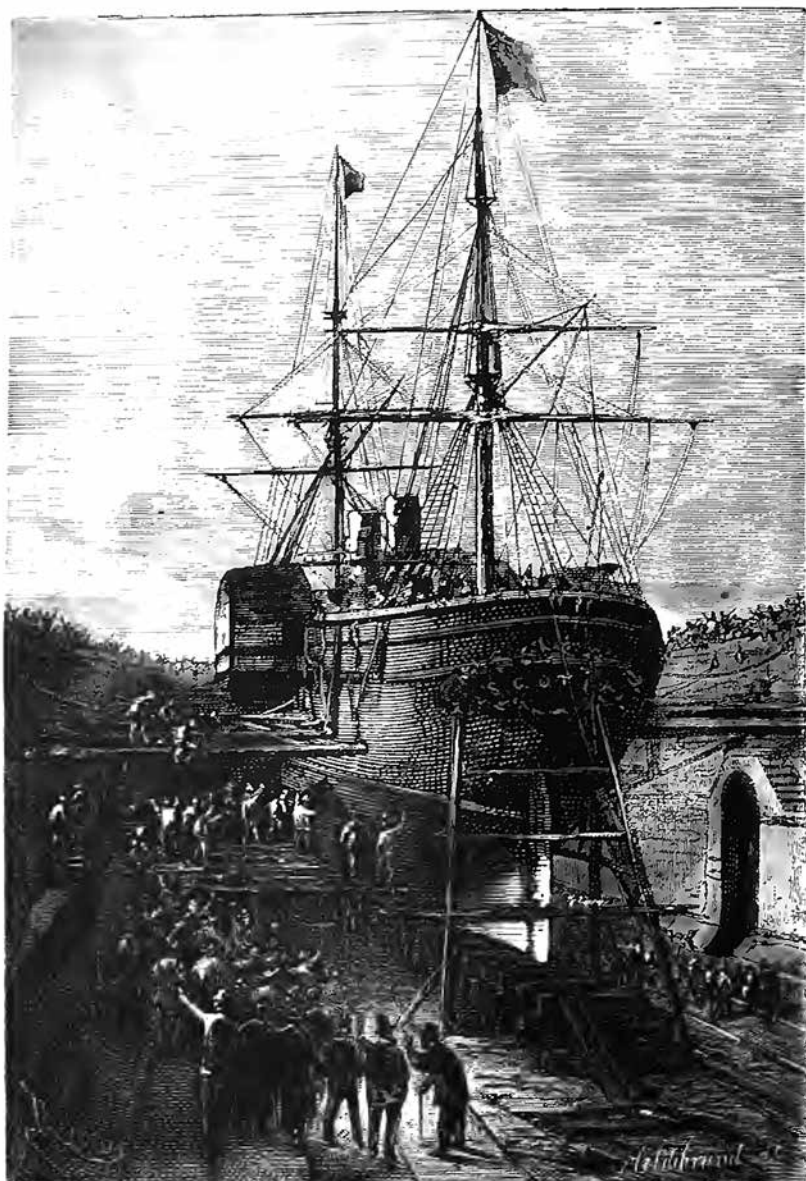
– Triume skylė! Triume skylė!

Keleiviai tuojau subruzdavo, bet kapitonas Andersonas juos nuramino. Ir iš tikrųjų jokio pavojaus laivui nebuvo. Į septynis skyrius vandeniui nepralaidžiomis pertvaromis padalytas garlaivis galėjo nebijoti jokios mažos įlaužos.

Kapitonas Andersonas tuoj pat nusileido į triumą. Jis pamatė, kad penktasis skyrius užlietas vandens, ir pagal tai, koku greičiu kilo vanduo, skylė laivo šone, akivaizdu, turėjo būti nemaža. Laimė, tame skyriuje nebuvo garo katilų, antraip vanduo akimirksniu būtų užgesinęs pakuras.

Kapitonas Andersonas liepė sustabdyti mašinas ir vienam jūreiviui įsakė nusileisti į vandenį apžiūrėti pramuštos skylės. Po kelių minučių paaiškėjo, kad povandeninėje laivo dalyje pramušta skylė yra dviejų metrų pločio. Tokios skylės nebuvo galima užtaisyti, ir „Škotija“, iki pusės pasinėrusiais ratais, plaukė toliau. Avarija įvyko už trijų šimtų mylių nuo Klero kyšulio. Taip „Škotija“ atsiyrė į Liverpulio uostą ir pavėlavusi tris dienas sustojo bendrovės prieplaukoje; dėl to sukėlė didžiulį nerimą.

Garlaivis buvo pastatytas į sausą doką. Jį apžiūrėję bendrovės inžinieriai negalėjo patikėti savo akimis: laivo šone, du su puse metro žemiau vandens linijos, juodavo lygiašonio trikampio formos skylė. Jos kraštai buvo lygūs, lyg išrėžti rėžtuvu. Akivaizdu, kad daiktas, pramušęs laivo šoną, turėjo būti labai gerai užgrūdintas. Be to, pramušęs keturių centimetrų storio geležies lapą, jis pats savaime išsilaisvino iš skylės. Ši aplinkybė buvo visiškai nepaaiškinama!

Garlaivis buvo pastatytas į sausą doką, ir bendrovės inžinieriai jį apžiūrėjo.

Nuo to laiko dėl visų katastrofų, nutikusių jūrose dėl neaiškių priežasčių, buvo kaltinamas gyvūnas. Mitiniam žvėriui teko atsakyti už daugelio laivų nelaimes. O jų, deja, buvo daug, nes mažiausiai du šimtai iš trijų tūkstančių laivų, apie kurių žuvimą kasmet pranešinėja „Biuro Veritas“, buvo laikomi „dingusiais be žinios“.

Šiaip ar taip, dėl „pabaisos“ tarpžemyninis susisiektimas darėsi vis pavojingesnis, ir viešoji nuomonė primygtinai reikalavo iš jūros pašalinti baisųjį banginį.

ANTRAS SKYRIUS

Už ir prieš

Kai vyko čia aprašomi įvykiai, grįžau iš kelionės po Nebraskos valstiją Šiaurės Amerikoje. Ten tyrinėju tą mažai žinomą kraštą. Prancūzijos vyriausybė mane, kaip Paryžiaus gamtos istorijos muziejaus profesorių adjunktą, buvo iškomandiravusi su moksline ekspedicija. Per šešių mėnesių kelionę po Nebraską, surinkęs nenusakomai vertingų kolekcijų, kovo pabaigoje atvykau į Niujorką. Į Prancūziją grįžti planavau pirmosiomis gegužės dienomis. Taigi iki išvažiavimo likusį laiką skyriau savo mineraloginėms, botaninėms ir zoologinėms gėrybėms suklasifikuoti. Kaip tik tuo metu įvyko „Škotijos“ garlaivio avarija.

Žinoma, aš sekiau įvykius, jaudinusius visuomenę, argi galėjo būti kitaip? Uoliai skaičiau visus Europos ir Amerikos laikraščius, bet juose nebuvo atsakymo į jausmus žadinantį klausimą. Paslaptingoji

istorija skatino smalsumą. Ieškodamas tiesos, blaškiausi nuo vieno kraštutinumo prie kito. Kad čia buvo kažkokia paslaptis, nekilo nė menkiausios abejonės, o skeptikams beliko galimybė „pirštu paliesti „Škotijos“ žaizdą“.

Į Niujorką atvykau tuomet, kai dėl šio įvykio virė karščiausi ginčai. Samprotavimai, kad čia esama klaidžiojančios salos, nepagau- namo rifo, pateikti menkai kompetentingų asmenų, buvo galutinai atmesti. Ir iš tikrųjų, kaip galėjo tas nelemtas rifas kilnotis žaibišku greičiu, jei neturėjo galingos mašinos? Buvo atmesta ir klaidžiojan- čių nuskendusio milžiniško laivo liekanų hipotezė, nes sunku įsi- vaizduoti jas nardančias tokiu neįtikimu greičiu.

Liko tik du galimi klausimo sprendimo variantai. Abu jie turė- jo savo šalininkų: vieni dėl visų nelaimių kaltino milžiniško dydžio gyvūną, kiti spėjojo esant povandeninį laivą nepaprastai galingu varikliu.

Antrasis spėjimas, nors ir labiausiai įtikimas, atkrito, ištyrinėjus abu Žemės pusrutulius. Buvo sunku įsivaizduoti, kad privatus as- muo gali turėti tokį laivą. Kur ir kada jis pastatytas? Kaip tokio mil- žino statyba galėjo būti išlaikyta paslapyje?

Tik valstybė išgalėjo sukurti tokią griaujamąją jėgą turintį me- chanizmą. Mūsų epochoje, kai žmogaus protas stengiasi išrasti vis naujų žudymo priemonių, peršasi mintis, kad kuri nors valstybė slaptai nuo kitų pasigamino ir bandė tą baisią mašiną. Po Šasepo šautuvo – torpedos, po torpedų – povandeniniai taranai, paskui – tylą. Bent jau aš taip manau.

Bet samprotavimai apie galimą karinį povandeninį laivą nete- ko prasmės, kai vyriausybės pranešė, esą dėl šių įvykių jos niekuo

dėtos. Vyriausybių pranešimų nuoširdumu niekas negalėjo abejoti, nes pavojus grėsė tarptautiniam transatlantiniam susisiekimui. Be to, ar galėjo likti nepastebėta ir nepaviešinta milžiniško povandeninio laivo statyba? Panašiomis aplinkybėmis išlaikyti paslaptį ypač sunku privačiam asmeniui ir visiškai neįmanoma atskirai valstybei, kurios kiekvieną veiksmą pavydžiai seka kitos galingos valstybės varžovės.

Taigi, kai buvo užklaustos Anglija, Prancūzija, Rusija, Prūsija, Ispanija, Italija, Amerika ir net Turkija, povandeninio aparato hipotezė visiškai sugriuvo.

Nors bulvarinė spauda šaipėsi, į vandens paviršių vėl išplaukė nelemtoji pabaisa, ir įaudrinta vaizduotė piešė pačius baisiausius paveikslus iš ichtiologinės fantastikos srities.

Vos tik atvykau į Niujorką, daugelis žmonių konsultavosi su manimi šiuo jaudinančiu klausimu. Dar būdamas Prancūzijoje išleidau dviejų tomų *in quattro** knygą pavadinimu „Jūros gelmių paslaptys“. Ši knyga užsitarnavo gerą vardą mokslo pasaulyje ir man atnešė palyginti mažai ištirtos gamtos mokslo istorijos šakos specialisto šlovę. Manęs buvo paprašyta pareikšti savo nuomonę šiuo klausimu. Kadangi neturėjau jokios faktinės medžiagos, išsisukinėju teisindamasis informacijos stoka. Bet, priremtas prie sienos, buvau priverstas išdėstyti savo samprotavimus. Ir „gerbiamas Pjeras Aronaksas, Paryžiaus muziejaus profesorius“, į kurį kreipėsi „Niujork Herald“ reporteris, prašydamas „suformuluoti savo samprotavimus“, galiausiai nusileido.

* Lot. *in quattro* – ketvirtis popieriaus lapo. (*Vert. past.*)

Aš prabilau, nes tylėti buvo jau nebeapatogu. Visapusiškai išnagrinėjau klausimą politiniu ir moksliniu aspektu. Pateikiu ištrauką iš straipsnio, spausdinto laikraštyje balandžio 30 dieną.

„Taigi, – rašiau aš, – įvertinus visas iškeltas hipotezes ir nesant kitų rimtesnių spėjimų, belieka sutikti, kad esama jūros gyvūno, turinčio milžinišką jėgą.

Apatiniai vandenyno sluoksniai beveik neištirti. Jų dar nepasiekė joks zondas. Kas darosi nežinomose bedugnėse? Kokie padarai gyvena ir gali gyventi dvylika ar penkiolika mylių nuo vandens paviršiaus? Koks tų gyvūnų organizmas? Bet kokie spėliojimai būtų abejotini.

Galimi du mums iškilusio uždavinio sprendimo variantai.

Arba žinome visas mūsų planetoje gyvenančių gyvūnų rūšis arba jos dar ne visos mums žinomos.

Jeigu žinome ne visas gyvų padarų rūšis, jei gamta nuo mūsų slepia ichtiologijos paslaptis, nėra jokio pagrindo manyti nesant mums nežinomų rūšių ar net genčių žuvų arba banginių, ypatingų „gelminių“ organizmų, prisitaikiusių gyventi giliuosiuose vandens sluoksniuose ir dėl kažkokių fizinių dėsnių ar tiesiog gamtos kaprizų kartais išplaukiančių į vandenyno paviršių.

Tačiau jeigu mes žinome visas gyvų padarų rūšis, tuomet gyvūno, apie kurį kalbama, reikia ieškoti tarp klasifikuotų jūros gyvūnų, šiuo atveju esu linkęs manyti, kad esama *milžiniško narvalo*.

Paprastasis narvalas, arba vienaragis, dažnai būna iki šešiasdešimties pėdų ilgio. Padauginkite šį skaičių iš penkių, iš dešimties, suteikite gyvūnui jo dydžiui proporcingą jėgą, atitinkamai padidinkite jam Ir tikrai, anot kai kurių gamtininkų, narvalas turi tam tikrą

kaulinę špagą, alebardą. Tai didžiulis, kietas kaip plienas ragas. Ne kartą buvo rasta žaizdų žymių ant banginių kūnų, juos narvalas visada sėkmingai puola.

Narvalo ilčių skeveldrų jūrininkai ištraukdavo iš medinių laivų korpusų, kuriuos jos pramuša kiaurai, lyg grąžtas pragręžia statinę. Paryžiaus medicinos fakulteto muziejuje eksponuojama dviejų metrų ir dvidešimt penkių centimetrų ilgio iltis; jos apimtis prie pagrindo siekia keturiasdešimt aštuonis centimetrus.

Taigi! Įsivaizduokite dešimt kartų didesnę iltį, dešimt kartų stipresnę gyvūną, tarkime, kad jis plaukia apie dvidešimt mylių per valandą, padauginkite gyvūno masę iš greičio, ir suprasite galimą katastrofos priežastį.

Tokiu būdu, laukdamas patikimų žinių, manyčiau, kad gyvuoja milžiniškas jūros viendaragis, ginkluotas ne alebarda, o tikru taranu, toks pat masyvus ir tokios pat varomosios jėgos, kaip šarvuotosios fregatos ir kiti karo laivai.

Taip aš aiškinu šį nesuvokiamą reiškinį, su sąlyga, kad toks reiškinys tikrai egzistuoja ir tai nėra sutrikusios vaizduotės padarinys, nors tai irgi gali būti.“

Pastarieji žodžiai buvo mano gudravimas: norėjau išlaikyti mokslininko orumą ir neduoti dingsties iš manęs pasijuokti amerikiečiams, nes jie yra dideli šaipūnai. Pasilikau kelią atsitraukti. Nors iš tikrųjų tikėjau „pabaisa“.

Mano straipsnis sukėlė karštą diskusiją ir nuskambėjo visame pasaulyje. Aš net susiradau vienminčių. Straipsnyje pateiktas uždavinio sprendimas, be to, jis davė visišką laisvę vaizduotei. Žmogaus protas mėgsta kurti didingus milžinų paveikslus. Jūra – kaip

tik vienintelė vieta, kur tie milžinai – prieš kuriuos žemės gyvuliai, drambliai ir raganosiai atrodo nykštukai – gali veistis ir gyventi. Vandens terpėje auga didžiausi žinduoliai ir turbūt gyvena milžiniški moliuskai, siaubą keliantys vėžiagyviai, šimto metrų ilgio omarai, iki dviejų šimtų tonų sveriantys krabai! Kas gali žinoti? Kąkada žemės gyvūnai, geologinių epochų amžininkai – keturkojai, keturrankiai – ropliai, paukščiai buvo milžiniško dydžio.

Jie turėjo kolosalias formas, vėliau laikas jas sumažino iki dabartinio dydžio. Kodėl negalima manyti, kad jūra neištirtose gelmėse išlaikė didingus tolimųjų epochų gyvūnijos paminklus? Ji nekito, nors žemės žievė keičiasi be perstojo. Kodėl jūra negalėtų savo gelmėse išsaugoti paskutinių titaniškų būtybių, kurių metai lygūs šimtmečiams, o šimtmečiai – tūkstantmečiams?

Bet aš pasineriu į svajones, nors su jomis verčiau turėčiau kovoti! Šalin visas fantazijas! Neilgai trukus visa tai man virto baisia tikrove! Sakau dar kartą, keistas gamtos reiškinys daugiau nekėlė abejonių, ir visuomenė pripažino, kad keistasis padaras tikrai egzistuoja, jis neturi nieko bendro su pasakiškais jūros slibinais.

Nors kai kam ta paslaptingoji istorija buvo grynai mokslinis dalykas, tačiau praktiškesni žmonės, ypač amerikiečiai ir anglai, susirūpinę transatlantinio susisiekiimo saugumu, kuo rimčiausiai panoro iš vandenyno pašalinti baisųjį žvėrį. Pramoniniams ir finansiniams sluoksniams atstovaujanti spauda klausimą svarstė principingai, kaip tik iš šios praktinės pusės. „Laivybos ir prekybos žinios“, „Loidas“, „Pakebotas“, „Jūrų ir kolonijų apžvalga“ – visi šie leidiniai, finansuojami draudimo bendrovių, grasinusių pakelti draudimo mokestčius, šiuo klausimu sutarė vieningai.

**ĮSIGYKITE
KNYGĄ DABAR**

obuolys.lt